

CEZA HUKUKU PERSPEKTİFİNDEN “DİJİTAL BÜTÜNLÜK” KAVRAMI ÜZERİNE KISA BİR DEĞERLENDİRME*

Doç. Dr. E. Eylem Aksoy RETORNAZ**

Özet

XXI. yüzyılda dijital teknolojilerle birlikte, bireylerin alışkanlıkları ve davranışları dönüşüme uğramıştır. Gelişen teknolojilerle birlikte siber alanda ortaya çıkan bu alt kültürde, birey yeni bir kimlik edinmiştir. Bazı yazarlara göre bireyin dijital alandaki kimliğinin tanınması ve korunması, bireyin modern yaşamda yer alması için bir ön koşuldur. Bir özne olarak dijital bir var oluşa sahip olan bireyin, dijital varlığına yönelik tehditlerden de korunmasının gerektiği belirtilerek modern anayasalarda yaşam hakkının bir uzantısı olarak bireyin dijital bütünlüğünün de korunmasına yönelik düzenlemelere yer verilmesi önerilmektedir. Bu çalışmada dijital bütünlük kavramının kapsamı ve tanımı, temel hak ve hürriyetler kapsamında ve ceza hukuku alanında korunması incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Dijital Bütünlük, İnsan Hakları, Ceza Hukuku, Kişisel Veriler, Fiziksel ve Ruhsal Bütünlük, İnsan Onuru, Özel Hayat

A BRIEF EVALUATION ON THE CONCEPT OF “DIGITAL INTEGRITY” FROM THE CRIMINAL LAW PERSPECTIVE

Abstract

In the 21st century, behaviors of individuals have transformed with digital technologies. In this subculture emerging in the cyber space with the developing technologies, the individual has acquired

* Hakemli makaledir. Eserin dergimize geliş tarihi: 27/05/2021. İlk hakem raporu tarihi: 03/06/2021. İkinci hakem raporu tarihi: 10/06/2021.

** Galatasaray Üniversitesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı, eaksoy@gsu.edu.tr, yazarın ORCID belirleyicisi: 0000-0002-4174-1775.

a new identity. According to some authors, the recognition and protection of the image in the digital domain of the individual is a prerequisite for an individual to take part in modern life. It is stated that the individual who has a digital existence as a subject must be protected from threats to his digital existence. For this reason, it is recommended to include regulations in modern constitutions to protect the digital integrity of the individual as an extension of the right to life. In this study, the scope and definition of the concept of digital integrity, its protection within the scope of fundamental rights and freedoms and in the field of criminal law will be examined.

Keywords: Digital Integrity, Human Rights, Criminal Law, Personal Data, Physical and Psychological Integrity, Human Dignity, Private Life

GİRİŞ

XXI. yüzyılda dijital teknolojilerle birlikte, bireylerin alışkanlıkları ve davranışları dönüşüme uğramıştır. İnternette telif hakkıyla korunan dosyaların paylaşıldığı sitelerinden biri olan “Pirate Bay” aleyhine 2008 yılında İsveç’te açılan davada, ilgili sitenin yaratıcısı Peter Sunde’nin, interneti “gerçeklik” olarak algıladığını ifade etmesi, gelişen teknolojilerin toplumun dönüşümündeki etkisinin önemli bir simgesi olarak akıllarda yer etmiştir¹. Bu dava, siber alanın kullanıcılar tarafından gerçek hayatla eşdeğer, özgeci bir alt kültürü paylaştıkları, kendilerini ifade ettikleri, hatta yaşadıkları bir alan olarak görüldüğünün bir göstergesidir².

Gelişen teknolojilerle birlikte siber alanda ortaya çıkan bu alt kültürde, birey yeni bir kimlik edinmiştir. “Çevrimiçi kimlik (*online identity*)”³ olarak tanımlanan bu yeni kimlik “gerçek dünyadaki”

- 1 Bkz 2013 yılında SIMON KLOSE tarafından yönetilen “TPB AFK, The Pirate Bay Away From Keyboard” başlıklı belgesel, <https://www.youtube.com/watch?v=A0HcPIYEKzc> (Erişim Tarihi: 28/03/2021).
- 2 ROUSSEL Alexis, “Le droit à l’intégrité numérique de la personne”, *Le droit à l’intégrité numérique, Réelle innovation ou simple évolution du droit* (éds) Florence Guillaume, Pascal Mahon, Université de Neuchâtel, Helbing Lichtenhahn, Basel, 2021, s. 3.
- 3 BERNAL Paul, “The Right to Online Identity”, (unpublished manuscript), <http://ssrn.com/abstract-2143138> (Erişim Tarihi: 24/03/2021). Bu hususta ayrıca bkz. SULLIVAN Clare, “Digital Citizenship and The Right to Digital Identity Under international Law”, *Computer Law & Security Review*, vol. 32, 2016, s. 474-481.

kimliklere benzer ve farklı yönler içeren bir kimliktir. Bu farklılıklar nedeniyle çevrimiçi kimliğin sahibini/kullanıcısı olan gerçek kişinin kimliği değil, “çevrimiçi kimlik” özel olarak korunmalıdır. Bernal’a göre çevrimiçi kimliğin üç boyutu korunmaktadır: Çevrimiçi kimliğin yaratılması, söz konusu kimliğin korunması ve çevrimiçi kimlik ile gerçek kimlik arasındaki bağın denetlenmesi. Yazara göre çevrimiçi kimliğin tanınması ve korunması bir bireyin modern yaşamda yer alması için bir ön koşuldur⁴. Başka bir ifadeyle çevrimiçi kimlik, bireyin dijital varoluşunun bir göstergesidir.

Siber alanda bireyin dijital varlığını oluşturan en önemli husus ise kişisel verileridir⁵. Fransızca Konuşan Kişisel Verileri Koruma Kurulları Derneği’nin (L’Association Francophone des Autorités de Protection des Données Personnelles- AFAPDP), Paris’te yapılan 12. genel kurulunda, 18 Ekim 2018 tarihinde kabul edilen kişisel verilerin mülkiyetine ilişkin kararda, kişisel verilerin kişiliğin ayrılmaz bir parçası olduğu ve bireyin kişisel verileri üzerinde devredilemez haklara sahip olduğu⁶ belirtilmiştir. Bu saptamadan yola çıkan bir görüş, kişisel verileri insan vücudunun organlarına benzetmektedir⁷. Bir özne olarak dijital bir varoluşa sahip olan, hatta kişisel verilerden oluşan “*dijital bir beden*”⁸ bulunan bireyin, sadece kişisel verileri değil, dijital varlığına yönelik diğer tehditlerden de korunmasının gerektiği ifade edilerek modern anayasalarda yaşam hakkının bir uzantısı olarak bireyin “dijital bütünlük” hakkına da yer verilmesi önerilmektedir⁹.

Bu görüş yeni anayasaların hazırlık çalışmalarında da yansımaları bulmuştur. İsviçre’nin Valais Kantonu’nun yeni anayasa tasarısında

4 BERNAL, s. 3 vd; DE ANDRADE Norberto Nuno Gomes/DE HERT Paul, “Proposing a Right to Identity within the International Framework of Human Rights: Issues and Prospects”, <https://lawexplores.com/proposing-a-right-to-identity-within-the-international-framework-of-human-rights-issues-and-prospects/> (Erişim Tarihi: 20/03/2021).

5 ROUSSEL, s. 6-7.

6 Résolution sur la propriété sur les données adoptée le 18 octobre 2018 https://www.edoeb.admin.ch/e_doeb/fr/home/le-pfpdt/cooperation-internationale/association-francophone-des-autorites-de-protection-des-donnees-.html. (Erişim Tarihi: 27/03/2021).

7 ROUSSEL Alexis/ BARBEY Grégoire, “Plaidoyer pour une intégrité numérique”, *Conférence de l’Association francophone des autorités de protection des données (AFAPDP) à Dakar*, <https://vienumerique.ch/discours-sur-lintegrite-numerique-prononce-a-dakar/> (Erişim Tarihi: 31/03/2021).

8 ROUSSEL/BARBEY.

9 ROUSSEL, s. 6.

temel hak ve özgürlükler arasında dijital bütünlük hakkına da, bireyin yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkının siber alanda bir uzantısı olarak yer verilmiştir¹⁰. Benzer şekilde Cenevre Kantonu Anayasası’nda da dijital bütünlük hakkının düzenlenmesi için bir siyasi parti tarafından anayasa değişikliği önerisi kanton parlamentosuna sunulmuştur¹¹. Fransa’da bir milletvekilinin, 2018 yılında dijital bütünlük hakkının düzenlenmesine ilişkin olarak verdiği kanun teklifi ise reddedilmiştir¹².

Bu çalışmada dijital bütünlüğün tanımı ve kapsamı açıklanmaya çalışılacak ardından da dijital bütünlüğün özel hayatın gizliliği hakkı ve TCK’da yer alan suçlar aracılığıyla korunması incelenecektir.

I. Dijital Bütünlüğün Tanımı ve Kapsamı

Dijital bütünlüğün yeni bir temel hak olup olmadığının saptanması, bu kavramla hangi hususların güvence altına alınmak istendiğinin belirlenmesine, başka bir ifadeyle söz konusu kavramın tanımının ve kapsamının bilinmesine bağlıdır¹³. Ancak, dijital bütünlük hakkının tanınması gerekliliğini ileri süren yazarlar ne dijital bütünlüğün tanımını yapmış ne de kapsamı hakkında ayrıntılı açıklamalarda bulunmuştur.

Bir tanımın bulunmaması nedeniyle dijital bütünlükten ne anlaşılması gerektiği bireyin dijital teknolojileri kullanmasıyla birlikte karşı karşıya kaldığı tehlikelerden yola çıkılarak açıklanmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda dijital teknolojileri kullanan bireylerin üç tür tehlikeye maruz kaldığı ifade edilmektedir¹⁴. Bu tehlikelerden ilki siber

- 10 DROITS FONDAMENTAUX ET SOCIAUX, SOCIÉTÉ CIVILE”, RAPPORT PRÉSENTÉ AU BUREAU DE LA CONSTITUANTE, https://www.vs.ch/documents/3914032/7264038/2020-02-17_Principes_Rapport+de+la+COMMISSION+2.pdf/31115896-4628-a57e-773f-36b392a-8d811?1589533364598 (Erişim Tarihi: 29/03/2021).
- 11 <https://www.plr-ge.ch/uploads/ge-1601975728-VkXux.fdebd7d4898326d5179522ed-744baac2.pdf>. / (Erişim Tarihi: 01/04/2021).
- 12 L’ASSEMBLÉE TERMINE L’EXAMEN DU PROJET DE LOI RGPD: ON FAIT LE POINT, <https://www.nextinpact.com/article/27997/106111-lassemblee-termine-leexamen-projet-loi-rgpd-on-fait-point>, (Erişim Tarihi: 25/03/2021).
- 13 MAHON Pascal, “Le droit à l’intégrité numérique: réelle innovation ou simple évolution du droit? Le point de vue de droit constitutionnel”, *Le droit à l’intégrité numérique, Réelle innovation ou simple évolution du droit* (éds) Florence Guillaume, Pascal Mahon, Université de Neuchâtel, Helbing Lichtenhahn, Basel, 2021, s. 60.
- 14 ROCHEL Johan, “L’intégrité numérique dans la Constitution: Entre liberté et technologies numériques”, *Le droit à l’intégrité numérique, Réelle innovation ou simple évolution du droit*

alandaki faaliyetlerin gözetlenmesi ya da izlenmesidir. Bu izleme dijital teknolojileri geliştiren özel şirketlerin yanı sıra aynı zamanda devlet tarafından da yapılabilir¹⁵. İkinci husus ise dijital dünyada kişinin kimliğine yönelik tehditlerdir¹⁶. Bireyin dijital kimliği ele geçirildiğinde, siber alanda özgürce hareket etme olanağından yoksun kalır. Son olarak, bireyin dijital teknolojilere, özellikle de internete erişememesi toplumsal hayata katılımının engellenmesi sonucunu doğurabilir. Anılan tüm bu tehlikelerin esasen bireyin dijital dünyadaki var oluşuna yönelik olduğu, bu doğrultuda dijital bütünlük hakkının bireyin yaşam hakkının bir uzantısı olduğu ifade edilmektedir. *Cybercrime Prevention, Theory and Application*¹⁷. Bu çerçevede, dijital bütünlük hakkının koruma alanıyla bireyin yaşam hakkının koruma alanının aynı olduğu ifade belirtilmektedir¹⁸.

İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi’nin (İHAS) 2. maddesinde, BM Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi’nin 6. maddesinde ve 1982 Anayasası’nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkı ile korunan insan yaşamıdır.

Yaşam hakkı, “bedenin bütünlüğü, tümlüğü içinde yaşama gelmesini, yaşamda kalmasını, yaşamda sürmesini içerir: bütünlük, biyolojik-fiziksel bir noksana uğramamayı deyimlediği kadar, psikolojik açıdan bir noksana uğramamayı da deyimler ve gerektirir.”¹⁹ Bu çerçevede yaşam hakkıyla bireyin fiziksel/biyolojik varlığı ve bu varlığını sürdürülebilmesinin yanı sıra manevi varlığının bir saldırıya maruz bırakılmaması da korunmaktadır²⁰. Anayasa Mahkemesi de aynı doğrultuda kişinin yaşam hakkıyla maddi ve manevi varlığını koruma hakkının “birbirleriyle sıkı bağlantıları olan, devredilmez ve vazgeçilmez haklarından”²¹ olduğunun altını çizmektedir. Bu açıkla-

(Éds.) Florence Guillaume, Pascal Mahon, Université de Neuchâtel, Helbing Lictenhahn, Basel, 2021, s. 22.

15 ROCHEL, s. 22-23.

16 ROCHEL, s. 22.

17 ROUSSEL, s. 5.

18 ROUSSEL, s. 6.

19 SAVCI Bahri, *Yaşam Hakkı ve Boyutları*, S.B.F. Basın ve Yayın Yüksek Okulu Basımevi, Ankara, 1980, s. 82.

20 ÖZTÜRK Bahri, “Yaşama Hakkı ve İşkence Yasağı (Yasak Sorgu Metodları)”, *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 2, Sayı: 1-2, 2003, s. 50-51; ÇİFTÇİOĞLU Cengiz Topel, “Yaşama Hakkı”, *TBB Dergisi*, 2012 (103) s. 137- 168, s. 139-140.

21 AYM, E.2007/78, K.2010/120, T. 30/12/2010.

malardan da anlaşılacağı üzere kişinin yaşam hakkıyla bedeninin ve zihninin işleyişine ilişkin temel hususlar korunmaktadır. Başka bir ifadeyle bireyin fiziksel ve ruhsal bütünlüğü korunmaktadır.

Bireyin maddi ve manevi dokunulmazlığı, varlığının vazgeçilmez bir parçasıdır. Bireyin gerçek dünyadaki varlığından farklı olarak siber alanda bağımsız bir dijital varlığının, hatta yaşamının olduğunu kabul etmek, bu bireyin dijital dünyada paralel ikinci bir yaşamı bir tür “avatarı” olduğunu, benliğinin bölündüğünü de kabul etmek anlamına gelecektir²². Bireyin dijital varlığının yaşam hakkıyla sıkı bir bağ içinde olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu nedenle, dijital bütünlüğün bireyin yaşam hakkının bir uzantısı olduğu yönündeki görüşün isabetli olmadığı kanaatindeyiz.

Bireyin siber alanda maruz kaldığı tehlikeler, hakaretimiz ifadeler, kişinin şeref ve itibarını etkileyen davranışlar esasen gerçek dünyadaki fiziksel ve ruhsal bütünlüğüne ve özel hayatının gizliliğinin ihlaline yönelik ihlallerdir. Gerçekten de birey, siber alanda psikolojik ve cinsel tacize, özel hayatının gizliliğinin ihlaline yönelik şiddet içeren pek çok davranışa maruz kalmaktadır. Dijital dünyada yaşanan bu şiddet, mağdurlarının fiziksel şiddete de maruz kalmasını da kolaylaştırmaktadır. Bu hususta belki de en çarpıcı örnek, Almanya’da yaşanan “Rothenburg yamyamı”²³ olayıdır. Bir kişi, yamyamlığa ilişkin bir internet sitesinde yayınlandığı bir ilan aracılığıyla kendi rızasıyla, “yem” olmayı kabul eden başka bir insan bulmuş ve o kişiyi öldürerek vücudunun bazı bölümlerini yemiştir. Bu hususta bir diğer örnek ise, 19 yaşındaki bir kızın intiharını filme alması ve sosyal bir paylaşım ağı olan Periscope’tan canlı olarak yayınlamasıdır. Bu genç kız bir önceki videosunda internet kullanıcılarına, bir dahaki sefere “büyük olasılıkla çok şok edici olaylar olacağını” duyurmuştur²⁴. Ülkemizde çocukları ve gençleri intihara kadar çeşitli şiddet ve tehlikeli zorlukları gerçekleştirmeye yönelten Mavi Balina oyunu dijital dünyada yaşanan fiziksel şiddet olaylarına bir başka örnek teşkil etmektedir.

22 ROCHEL, s. 20.

23 Bkz. LEBLOIS-HAPPE Jocelyne/PIN Xavier Julien/ÉRÈS Walther, “Chronique De Droit Pénal Allemand (Période du 1er Janvier 2005 au 31 décembre 2005)”, *Revue internationale de droit pénal*, vol. 76, 2005/3, s. 521.

24 ROUX-DEMARE François-Xavier, “Droit pénal, violences et internet”, *Les violences*, sous la direction de Cédric Ribeyre, Éditions Cujas, Paris, 2018, s. 48.

Tüm bu örnekler bireyin dijital dünyada yaşadığı olumsuz deneyimlerin, esasen dijital bütünlüğünü, çevrim içi kimliğini değil, fiziksel ve psikolojik bütünlüğünü, başka bir ifadeyle maddi ve manevi varlığını etkilediğinin göstergesidir²⁵.

Bu nedenle, biz de dijital bütünlüğün yeni bir temel hak olarak değerlendirilemeyeceği, dijital teknolojilerle bağlantılı olarak bireyin özel hayatının gizliliği hakkı kapsamında fiziksel ve ruhsal bütünlük hakkına yönelik tehlikeleri işaret eden bir araç olduğu yönündeki görüşe²⁶ katılmaktayız. Bu doğrultuda dijital bütünlük, bir kişinin özel hayatının gizliliği hakkı kapsamındaki fiziksel ve ruhsal bütünlük hakkının işlevsel bir uzantısıdır. Böylelikle dijital bütünlük, dijital etkinlikler ile fiziksel ve psikolojik bütünlüğün korunması arasında bir aracı görevi görür. Dijital bütünlük yeni bir temel hak değil, diğer temel hak ve özgürlükleri tamamlayan bir kavramdır²⁷.

Bu nedenle, yeni bir temel hak olarak “dijital bütünlük hakkı”nın tanınması gerekli olmadığı ve bu hakkın bireyin dijital dünyada temel hak ve hürriyetlerinin korunması bakımından bir değişiklik yaratmayacağı kanaatindeyiz²⁸.

II. Dijital Bütünlüğün Korunması

A. Dijital Bütünlüğün Özel Hayatın Gizliliği Hakkı Kapsamında Korunması

Yukarıda da ifade edildiği üzere dijital bütünlük bireyin fiziksel ve ruhsal bütünlüğünün uzantısı olarak bireyin maddi ve manevi varlığının dijital dünyada korunmasına aracılık eden bir kavramdır. Fiziksel ve ruhsal bütünlük bireyin özel hayatının gizliliği kapsamında korunan haklardandır.

Bilgi ve iletişim teknolojileri ve özellikle internet bağlamında, özel hayat kavramı da dönüşüme uğramıştır. Özel hayatın gizliliği hakkı İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi’nin (İHAS) 8. maddesi ile 1982 Anayasası’nın 20. maddesinde güvence altına alınmıştır. Özel

25 ROCHEL, s. 20.

26 ROCHEL, s. 21; MAHON, s. 54.

27 ROCHEL, s. 25-26.

28 Aynı yönde MAHON, s. 53.

hayatın gizliliğine saygı hakkı çerçevesinde korunan bireyin fiziksel ve ruhsal bütünlüğü ya da Anayasa'daki ifadeyle maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı ise Anayasa'nın 17. maddesinde düzenlenmiştir. 2010 yılında Anayasa'nın 20. maddesinde 5982 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonucunda kişisel verilerin korunması özel hayatın gizliliği kavramı içerisinde anayasal bir güvenceye kavuşturulmuştur.

İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi'ne (İHAM) ve Anayasa Mahkemesi içtihadında özel yaşamın oldukça geniş bir kavram olduğunun altı çizilerek bu nedenle söz konusu kavramın, tüketici bir tanımının yapılmasının zor olduğu ifade edilmektedir²⁹. Bununla birlikte özel hayat geleneksel bir şekilde gizli tutulmak istenen mahrem bir alan, bir dizi özel hatta sır olan bilgiden ibaret bir kavram olarak anlaşılmamalıdır³⁰. İHAM ve Anayasa Mahkemesi, içtihadında özel hayatın gizliliği kavramını haberleşmenin gizliliğini, kişinin sırlarını, cinsel hayatını, kişisel verilerini, mahremiyetini, bireyin hayatını hissettiği kimliğe uygun yaşama hakkını, fiziksel ve ruhsal bütünlük hakkını, bireyin özerklik ve kendi geleceğini belirleme hakkını³¹ da kapsayacak şekilde değerlendirmektedir³².

Gelişen teknolojilerle birlikte özellikle internetin ve sosyal medyanın yaygın kullanımı bireyin şeref ve haysiyetine yönelik davranışları kolaylaştırmaktadır. Anonimlik, yer ve zaman sınırının bulunmaması, internette bireye yönelik hakaretamiz ifadelerin ve tehditlerin yayınlanması, kimlik hırsızlığı yapılması, aşağılayıcı fotoğrafların veya videoların ifşa edilmesi, özel hayatın gizliliğinin ihlal edilmesi, kişisel verilerin yayılması davranışlarını kolaylaştırmıştır³³. Bu dav-

29 İHAM, *Niemietz/Almanya*, n° 13710/88, 16.12.1992, § 29, série n° A 251-B.; AYM, *Serap Tortuk*, B. No: 2013/9660, 21/1/2015, § 31.

30 DE TERWANGNE Cécile, "Internet et la protection de la vie privée et des données à caractère personnel", *L'Europe des droits de l'Homme à l'heure d'Internet*, Bruxelles, Bruylant, 2019, s. 329.

31 İHAS'ın özel hayatın gizliliği hakkı kapsamında kişisel özerklik ve bireyin kendi geleceğini belirleme hakkına ilişkin kararları için bkz. İHAM, *Evans c. Royaume-Uni*, B. No: 6339/05, 07/03/2006, İHAM, *Tysiac c. Pologne*, B. No: 5410/03, 20/03/2007; İHAM, *Daroczy c. Hongrie*, B. No: 44368/05, 01/07/2008.

32 ARSLAN ÖNCÜ, "Özel Yaşama ve Aile Yaşamına Saygı Hakkı", *İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi ve Anayasa, Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Kapsamında Bir İnceleme*, Ed. Sibel İncoğlu, Avrupa Konseyi, Ankara, 2013, s. 304.

33 ROUX-DEMARE, s. 40.

ranışlar bireyin şeref ve haysiyeti kadar özel hayatının gizliliğini de ihlal etmektedir.

1982 Anayasası’nın 17. maddesinde düzenlenen bireyin maddi ve manevi varlığının korunması hakkıyla bireylerin maddi ve manevi varlığına yönelik olarak devlet tarafından yapılabilecek keyfi müdahalelerin önlenmesini amaçlanmaktadır. Devletin ayrıca bireyin fiziksel ve ruhsal bütünlüğüne yönelik olan saldırılar karşısında kişilerin maddi ve manevi varlığını etkili olarak korumaya yönelik pozitif yükümlülüğü de bulunmaktadır³⁴.

Kişinin şeref ve itibarı Anayasa’nın 17. maddesinde yer alan “manevi varlık” kapsamında yer almaktadır. Bu doğrultuda, devlet, “bireyin manevi varlığının bir parçası olan kişisel şeref ve itibara keyfi olarak müdahale etmemek ve üçüncü kişilerin saldırılarını önlemekle yükümlüdür”³⁵. Başka bir ifadeyle, kişisel itibarın korunması hakkı Anayasa’nın 17. maddesinin birinci fıkrasının koruması altındadır³⁶.

İHAM’a göre, bireyin kişisel itibarının korunması hakkı, Sözleşme’nin 8. maddesinde yer özel yaşama saygı hakkının bir parçasıdır³⁷.

İHAM ve Anayasa Mahkemesi içtihadı doğrultusunda bireyin bu korumadan yararlanabilmesi için itibarına yapılan saldırının belli bir ağırlık düzeyine erişmiş olması aranmaktadır³⁸. Ayrıca bu saldırının kişinin itibarına saygı gösterilmesini isteme hakkından kişisel olarak yararlanmasını güçleştirecek şekilde yapılmış olması gerekir³⁹.

Anayasa Mahkemesi’ne göre “internet ortamının sağladığı ulaşılabilirlik, yaygınlık, haber ve fikirlerin depolanmasındaki ve muhafazasındaki kolaylık dikkate alındığında yayımlandığı tarihte belirli ağırlık eşliğini aşmayan veya kişinin kendi eylemlerinden kaynaklanan haber-

34 AYM, Sabri Oğurlu, B. No: 2013/6005, 7/7/2015, § 37.

35 AYM, (C.K. [GK], B. No: 2014/19685, 15/3/2018, § 22.

36 AYM, Kadir Sağdıç [GK], B. No: 2013/6617, 8/4/2015, § 36; AYM, İlhan Cibaner (2), B. No: 2013/5574, 30/6/2014, § 42.

37 İHAM, Pfeifer/Avusturya, B. No: 12556/03, 15/11/2007 § 35; İHAM, Axel Springer/AGI Almanya, B.No: 39954/08 7/2/2012, § 83.

38 Kadir Sağdıç, § 39; İlhan Cibaner (2), §§ 45, 46.

39 İHAM, Mater/Türkiye, B. No: 54997/08, 16/7/2013, § 52.

*lerin internet ortamında uzun süre erişilebilir kalması kişilerin şeref ve itibarını zedeleyebilir.”*⁴⁰ Bu doğrultuda dijital dünyada bireyin şeref ve haysiyeti de fiziksel ve ruhsal bütünlüğünün bir parçası olarak Anayasa’nın 17. maddesi kapsamında korunmaktadır. Tıpkı analog dünyada olduğu gibi, devlet dijital dünyada da üçüncü kişilerin saldırılarını önlemekle yükümlüdür.

Gelişen teknolojilerle birlikte, dijital dünyada bireylerin kendilerine ait bilgilerin istemedikleri kişilerce öğrenilmesi damgalanma ve dışlanmalarına neden olabilir⁴¹. Bu nedenle, bireyin dijital dünyada özel hayatının korunmasının bir aracı olan dijital bütünlük kapsamında, kişisel verilerin korunması da özel bir önem arz etmektedir. İHAM, kişisel verilerin korunmasının, İHAS’ın 8. maddesinde yer alan özel ve aile hayatına saygı hakkının kullanılmasında temel bir rol oynadığını tespit etmiştir⁴². Her birey, kişisel verilerini kontrol etme hakkına sahiptir. Anayasa Mahkemesi, kişisel verilerinin, kişisel gelişiminin özel yaşama saygı hakkı kapsamında korunduğunu belirtmiştir⁴³.

Anayasa Mahkemesi, günümüzde internetin ve sosyal medyanın yaygın bir biçimde kullanılmasının bireyin özel hayatının özellikle de şeref ve itibarına yönelik ciddi bir tehdit oluşturduğu görüşündedir⁴⁴. Bu nedenle de, Mahkeme internetin yaygın kullanımı nedeniyle basının haber yapma görevi, kişilerin haber alma hakkı ve bireyin şeref ve itibarının korunması arasındaki adil bir dengenin kurulabilmesi bakımından unutulma hakkını tanımıştır⁴⁵.

Bu çerçevede özel hayatın gizliliği hakkı çerçevesinde mahremiyet ve ifade özgürlüğü bağlamında internette anonimlik hakkı özel bir önem arz etmektedir. Nitekim İHAM de İHAS’ın özel hayatın gizliliğine saygı hakkının güvence altına alındığı 8. maddesi ve ifade öz-

40 AYM, N. B. B., B. No: 2013/5653, 3/3/2016, § 37.

41 KÜZECİ Elif, *Kişisel Verilerin Korunması*, 4. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, s. 85.

42 İHAM, (G.C.) *Satakunnan Markkinapörssi Oy et Satamedia Oy c. Finlande*. B. No: 931/13. 27/06/2017.

43 AYM, N.B.B. [GK], B. No: 2013/5653, 3/3/2016, § 40.

44 ARSLAN ÖNCÜ Gülay, *Özel Yaşama ve Aile Yaşamına Saygı Hakkı, Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru El Kitapları Serisi – 8*, Avrupa Konseyi, Ankara, 2019, s. 91.

45 AYM, N.B.B.

gürlüğünün yer aldığı 10. maddesi çerçevesine internette anonimliğin ve gizliliğin korunması gerektiğinin altını çizmiştir⁴⁶.

Kişinin özel hayatın gizliliği kapsamında, İHAM ve Anayasa Mahkemesi içtihadında bireyin internet aracılığıyla kurulan iletişimi de, haberleşme hürriyeti ve haberleşmenin gizliliği kapsamında korunmaktadır⁴⁷.

İHAM’a göre bireyin şiddetten korunması da fiziksel ve ruhsal bütünlük hakkı kapsamındadır. Bu doğrultuda *Buturuğă/Romanya* kararında, siber taciz şikayetlerinin devlet otoriteleri tarafından cevapsız bırakılmasının aile içi şiddet kapsamında; İHAS’ın 3. ve 8. maddesindeki pozitif yükümlülüklerin ihlali olduğuna karar vermiştir⁴⁸.

Yukarıdaki açıklamalar ışığında İHAS’de ve 1982 Anayasası’nda yer alan ve İHAM ve Anayasa Mahkemesi içtihadı tarafından uygulanıp somutlaştırılan temel hak ve hürriyetlerden kaynaklanan koruma, ilke olarak hem dijital hem de analog dünyada aynı şekilde koruma sağlamaktadır. Bu çerçevede bireyin dijital bütünlük hakkının tanınmasıyla korunmak istenen hususların özel hayatının gizliliği hakkı kapsamında fiziksel ve ruhsal bütünlük hakkıyla korunan hususlardan farklı olmadığını belirtmek mümkündür⁴⁹.

B. Dijital Bütünlüğün Türk Ceza Kanunu’nda Düzenlenen Suçlar Çerçevesinde Korunması

Kanun koyucunun gelişen teknolojilere karşı işlenen veya bu teknolojilerin sağladıkları kolaylıktan yararlanarak işlenen eylemleri suç ve ceza politikasını belirlerken dikkate aldığı görülmektedir. Örneğin bilişim teknolojisinin gelişmesiyle birlikte kanun koyucu bilişim sistemlerinin güvenliğini sağlamak üzere TCK’da bilişim suçlarını düzenlemiştir. Benzer şekilde kanun koyucunun teknolojinin sağladığı kolaylıktan yararlanılarak suçun işlenmesini bazı suçların

46 TREGUER Félix, “Anonymat et chiffrement composantes essentielles de liberté de communication”, *L’Europe des droits de l’Homme à l’heure d’Internet*, Bruxelles, Bruylant, 2019, s. 16.

47 İHAM, *Copland v. the United Kingdom*, B. No: 62617/00, 03/04/2007, §§ 41-42; AYM, *Yasemin Çongar ve diğerleri* [GK], B. No: 2013/7054, 6/1/2015, § 50.

48 İHAM, *Buturuğă v. Romanya*, B. No: 56867/15, 11/02/2020.

49 Aynı yönde MAHON, s. 53.

nitelikli hali olarak düzenlediği de görülmektedir. Örneğin hırsızlık suçunun (TCK m. 142/2-e), dolandırıcılık suçunun (TCK m. 158/1-f) veya kumar oynanması için yer ve imkan sağlama suçunun bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenmesi (TCK m. 228/3) söz konusu suçların nitelikli hali olarak düzenlemiştir. Cinsel taciz suçunun elektronik haberleşme araçlarının sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle işlenmesi de (TCK m. 105/2-d) gelişen teknolojilere ilişkin olarak kanun koyucunun yaptığı düzenlemelere ilişkin örneklerden biridir.

Bireylerin şerefi, özel hayatının gizliliği, kişisel verileri, cinsel dokunulmazlığı da TCK'da yer alan suçlarla korunmaktadır. Bu çerçevede bu suçlarla siber alanda yaşanan bireyin özel hayatının gizliliği hakkı kapsamında fiziksel ve ruhsal bütünlüğünün bir uzantısı olan dijital bütünlüğün de esasen korunduğu söylemek mümkündür. Bu çerçevede TCK'da yer alan bazı suç tiplerini konuyla bağlantılı olarak incelemeye çalışacağız.

Bireyin cinsel özgürlüğü de fiziksel ve ruhsal bütünlüğü kapsamında korunmaktadır⁵⁰. TCK'da yer alan cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarla bireyin cinsel özgürlüğünün korunması amaçlanmaktadır. Bireyler, özellikle de kadınlar ve çocuklar dijital teknolojilerin gelişimiyle birlikte, dijital toplumsal cinsiyet açığı nedeniyle siber alanda cinsel tacize maruz kalmaktadırlar⁵¹. Bu davranışlar COVID-19 pandemisi nedeniyle artış göstermiştir⁵².

Cinsel taciz suçu TCK m. 105'de düzenlenmiştir. Cinsel tacizden bireylerin cinselliklerine yönelik sözlü veya yazılı ve bedensel bir temas içermeyen⁵³ rahatsız edici nitelikte olan⁵⁴ cinsel amaçlı her tür-

50 TANER Fahri Gökçen, *Türk Ceza Hukukunda Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar*, 2. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2017, s. 32.

51 <https://itu.foleon.com/itu/measuring-digital-development/gender-gap/> (Erişim Tarihi:30/03/2021).

52 COVID-19 DÖNEMİNDE KADINLARA VE KIZ ÇOCUKLARINA YÖNELİK DİJİTAL ŞİDDET VE BİT YOLUYLA ŞİDDET, <https://www.unwomen.org/-/media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2020/brief-online-and-ict-facilitated-violence-against-women-and-girls-during-covid-19-tr.pdf?la=en&vs=2641> (Erişim Tarihi:30/03/2021).

53 TEZCAN Durmuş/ERDEM Mustafa Ruhan/ÖNOK Murat, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 18. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2020s. 495; KOCA Mahmut/ÜZÜLMEZ İlhan, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 6. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019, s. 379; ÖZBEK Veli Özer/DOĞAN Koray/BACAŞIZ Pınar, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 15. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2020, s. 395.

54 YOKUŞ SEVÜK Handan, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, An-

lû hareket anlaşılır. TCK m. 105/2-d’de suçun posta veya elektronik haberleşme araçlarının sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle işlenmesi ise nitelikli hal olarak düzenlenmiştir. Cinsel taciz suçunun elektronik haberleşme aracının sağladığı kolaylıktan yararlanılarak işlendiğinden bahsedilmek için mağdurun cinsel taciz içerikli mesaja maruz kalma konusunda tercih olanağına sahip bulunmaması gerekir⁵⁵.

Bireyin fiziksel ve ruhsal bütünlüğü çerçevesinde bireyin iç huzuru ve irade özgürlüğü de korunmaktadır. Bu doğrultuda hürriyete karşı suçlar arasında bireyin iç huzurunun korunması amacıyla tehdit ve şantaj suçlarına yer verilmiştir.

“Kişinin ruh dinginliğini bozan, iç huzurunu, bilinç ve irade özgürlüğünü ihlal eden bir olgu”⁵⁶ olarak tanımlanan tehdit, TCK m. 106’da düzenlenmiştir. Tehdit suçu, günümüzde elektronik posta aracılığıyla veya internet üzerinden gönderilen mesajlar⁵⁷ veya görüntüler aracılığıyla da yaygın olarak işlenmektedir. Tehdidin siber alanda işlenmesi, failin belirlenmesindeki zorluk nedeniyle mağdurun iç huzurunun daha kolay bozulmasına ve korku duymasına neden olmaktadır⁵⁸.

TCK m. 107’de yer alan şantaj suçu da dijital dünyada işlenebilir. Bilişim sistemlerine erişilmek suretiyle veya herhangi başka bir şekilde ele geçirilen kişisel verilerin, cinsel içerikli görüntülerin, özel hayata ilişkin bilgilerin fail tarafından kendisine veya başkasına yarar sağlamak maksadıyla ifşa edileceği veya yayılacağı tehdidinde bulunulması, mağdurun şeref veya saygınlığına zarar verecek nitelikteki olduğundan TCK m. 107/2’e göre şantaj suçu meydana gelecektir⁵⁹.

kara, 2019. s. 183; TANER, s. 412; TEZCAN /ERDEM/ÖNOK, s. 488; ÖZBEK /DOĞAN / BACAŞIZ, s. 394; KOCA/ ÜZÜLMEZ, s. 379.

55 TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 494; BAŞ Eylem, “Türk Ceza Hukukunda Cinsel Taciz Suçu”, *AÜHFD*, 65 (4) 2016, s. 1195.

56 Y. 4. CD., E. 2020/1443, K. 2020/6383, T. 11/06/2020, (www.kanunum.com).

57 Y.,4. CD., E 2014/48689., K. 2019/4315, T.14/03/2019, (www.kanunum.com).

58 TEPE İlker, *Modern Ceza Hukuku Anlayışında İnternet Suçluluğu ve Türk Ceza Hukukundaki Yansımaları*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya, 2009, s. 212.

59 “(...) Nitelikli dolandırıcılık ve şantaj suçlarından sanığın mahkumiyetlerine ilişkin hükümler, sanık tarafından temyiz edilmekle dosya incelenerek gereği düşünüldü, Sanığın, müşteki ile MSN aracılığı ile internet ortamında iletişim kurarak kendisini bayan olarak tanıtır ve kontör istemek suretiyle baksız menfaat elde ettiği, daha sonra cinsel içerikli görüntülerini yayacağını

Birey, fiziksel ve ruhsal bütünlüğü çerçevesinde şeref ve haysiyetlerine dokunan fiillere karşı da ceza hukuku kapsamında korunmaktadır. *Anayasa Mahkemesi’ne göre “kişilerin ait oldukları toplumda şeref ve haysiyetlerinin korunmasını istemeleri temel haklarındanadır. Bu nedenle, öteden beri kişiler, onur, namus ve haysiyetlerine dokunan fiillere karşı özel hukuk kuralları dışında ceza hukuku vasıtasıyla da korunmaktadır”*⁶⁰.

Bireyin ruhsal bütünlüğünü ve insan onurunu ihlal eden hakaret fiili TCK m. 125’te suç olarak düzenlenmiştir. TCK’da yer alan düzenlemede hakaret suçunun dijital teknolojilerle işlenmesine ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Bununla birlikte TCK m. 125/2’de yer alan hakaretin “sesli, yazılı veya görüntülü ileti” ile işlenmesine ilişkin düzenlemenin, interneti de kapsadığı ifade edilmektedir⁶¹. Bu doğrultuda elektronik posta aracılığıyla veya sosyal medya üzerinden işlenen hakaret suçları da TCK m. 125/2 kapsamında değerlendirilir⁶².

Teknolojik gelişmeler özellikle internetin yaygınlaşmasıyla birlikte haberleşme biçimlerinin dönüşümü, kimliklerinin bilinmemesi nedeniyle eylemlerinin cezalandırılmayacağı algısı birçok teknoloji kullanıcılarını özel hayatın gizliliğini ihlal eden davranışlarda bulunmaya yönlendirmektedir.

5237 sayılı TCK’nın ikinci kısmının dokuzuncu bölümünde, “özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlar”, 132 ilâ 140. maddelerinde düzenlenmiştir.

TCK m. 132’de haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu düzenlenmiştir. Maddenin birinci fıkrasında haberleşmenin gizliliğini ihlal, ikinci

beyan ederek para istediği, bu surette nitelikli dolandırıcılık ve şantaj suçlarını işlediği iddia ve kabul olunan somut olayda, Sanığın suçtan kurtulmaya yönelik soyut savunmaları, müşteki beyanı, alınan bilirkişi raporu, HTS kayıtları ve tüm dosya kapsamı karşısında, sanık hakkındaki nitelikli dolandırıcılık ve şantaj suçlarından verilen mahkumiyet hükümlerinde herhangi bir isabetsizlik görülmemiştir(...), Y., 15. CD, E. 2017/14649, K. 2019/163, T. 30/01/2019, (www.kanunum.com).

60 AYM, E. 2006/136, K. 2008/3, T. 03/01/2008.

61 ÖZEN Mustafa, “Hakaret Suçu ve İnternet Yoluyla İşlenmesi”, *TBB Dergisi*, Sayı 75, 2088, s. 103.

62 TÜRAY Aras/ERDOĞAN Irmak, “Gıyapta Hakaret Suçunda İhtilatin Hukuksal Niteliği”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 21, Özel Sayı, Prof. Dr. Durmuş Tezcan’a Armağan, 2019, s. 1344.

fıkra da ise haberleşme içeriklerini ifşa suç olarak düzenlenmiştir. Yazılı, sözlü veya görüntülü şekilde haberleşmeye olanak tanıyan ve bünyesinde gizliliğe elverişlilik barındıran her türlü haberleşme vasıtası ile yapılan haberleşmenin içeriği bu suçun konusunu oluşturmaktadır⁶³. Bu doğrultuda internet üzerinden veya elektronik haberleşme araçlarıyla yapılan haberleşmenin gizliliğinin ihlali de bu suçu meydana getirecektir. Yargıtay'a göre de belirli veya belirlenebilir iki veya daha fazla kişinin, başkalarının bilmemeleri gerektiği yönünde haklı bir inanç ve iradeyle hareket ederek, gizliliği sağlamaya özen gösterip, özel hayat kapsamında olan veya olmayan internet üzerinden paylaştıkları bilginin başka kişi veya kişiler tarafından, özel bir çaba gösterilerek, doğrudan veya dolaylı şekilde okunmak veya dinlenmek suretiyle öğrenilmesi TCK'nın 132. maddesinde düzenlenen haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunu oluşturacaktır⁶⁴.

TCK'nın 134. maddesinde özel hayatın gizliliğini ihlal⁶⁵ suçu yer almaktadır. Özel hayat kavramı "*kişinin sadece gözlerden uzakta, başkalarıyla paylaşmadığı, kapalı kapılar ardında, dört duvar arasındaki yaşantısı ve mahremiyetinden ibaret değil, herkesin bilmediği veya bilmemesi gereken, istenildiğinde başka kişilere açıklanabilen, tamamen kişiye özel hayat olayları ve bilgilerin tamamını*"⁶⁶ içerir. Özel hayata ilişkin bir görüntünün veya sesin ilgilinin bilgisi ve rızası dışında dijital bir yere sabitlenmesi TCK m. 134/1'deki özel hayatın gizliliğinin ihlali suçunu meydana getirir. Herhangi bir şekilde elde edilmiş özel hayata ilişkin görüntü veya seslerinin ifşa edilmesi ise TCK m. 134/2'de suç olarak düzenlenmiştir. Yargıtay içtihadına göre cinsel içerikli görüntülerin⁶⁷, bir piknik sırasında baş başa çekilen el ele, sarılmış vaziyette samimi görüntüler içeren özel fotoğrafların görüntülerde yer alan kişinin rıza olmaksızın internette sosyal paylaşım sitesindeki profil sayfasında yayınlanması ve paylaşılması⁶⁸ TCK m. 134/2'de düzenlenen suç meydana getirir.

63 YOKUŞ SEVÜK, s. 251; TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 695.

64 Y. 12. CD. E. 2018/8115, K. 2019/3132, T. 06/03/2019 (www.kanunum.com).

65 Bu suçlarla ilgili ayrıntılı inceleme için bkz. ZAFER Hamide, *Özel Hayatın Ve Hayatın Gizli Alanının Ceza Hukukuyla Korunması*, Beta Yayınevi, İstanbul, 2010; AKYÜREK Güçlü, *Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu*, 2. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2013.

66 Y., 12. CD. E.2014/4283, K. 2014/19486, T. 13/10/2014, (www.kanunum.com).

67 Y. 12 CD. E. 2019/12886, K. 2020/513T. 15/01/2020. (www.kazanci.com).

68 Y., 12. CD. E.2014/4283, K. 2014/19486, T. 13/10/2014, (www.kanunum.com).

TCK’da kişisel verilerin korunmasına yönelik suçlara da yer verilmiştir. Bu suçlar TCK’nın 135. maddesinde düzenlenen kişisel verilerin kayıt edilmesi, 136. maddesinde yer alan verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme ve 138. maddesinde de öngörülen kişisel verileri yok etme suçlarından oluşmaktadır⁶⁹. Suçu ağırlaştıran nedenler TCK m. 137’de sayılmıştır. TCK’nın 139. maddesinde, bu suçların takibine ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. TCK. m. 140 uyarınca tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması öngörülmüştür.

TCK’da kişisel veri tanımı yer almamaktadır. Kişisel veri 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun 3/d maddesinde kimliği belirli yahut belirlenebilir olan bir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi olarak tanımlanmıştır.

Yargıtay, “*bireyin kimliğini ortaya çıkartan, bir kişiyi belirli kılan ve karakterize eden kişinin kimlik, ekonomik ve dijital bilgileri[nin], tabiiyeti, kanaatleri, ırk, siyasî düşünce, felsefi inanç, din, mezhep veya diğer inançları, dernek, vakıf ve sendika üyeliği, sağlık bilgileri, fotoğrafları, parmak izi, sağlık verileri, telefon mesajları, telefon rehberi, sosyal paylaşım sitelerinde yazdığı veya paylaştığı yazı, fotoğraf, ses veya görüntü kayıtları[nın] kişisel verileri*”⁷⁰ olduğu görüşündedir.

Günümüzde bireyler, teknolojik gelişmeler ve sosyal medyanın yaygın kullanımıyla birlikte yoğun bir biçimde kişisel verilerini paylaşmaktadırlar. Siber alanda paylaşılan kişisel verilerin başkaları tarafından ele geçirilmesi, saklanması ve kullanılması da kolaylaşmış olmaktadır⁷¹. Bu husus Yargıtay kararlarına da yansımaktadır⁷².

TCK’nın ikinci kitabının üçüncü kısmının onuncu bölümünde 243 ilâ 246. maddeleri arasında bilişim suçları düzenlenmiştir. Bu suçlarla da bilişim sistemlerinin güvenliğinin yanı sıra kişilerin özel hayatlarının ve verilerinin gizliliği korunmaktadır⁷³.

69 Kişisel verilerin ceza hukukuyla korunması için bkz. KANGAL Zeynel *Kişisel Verilerin Ceza Ve Kabahatler Hukukunda Korunması*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019.

70 YHGK, E. 2014/4-56, K. 2015/1679, 17/6/2015 (www.kararara.com).

71 ÖNOK Murat, “Kişisel Verilerin Korunması Bağlamında “Unutulma Hakkı” ve Türkiye Açısından Değerlendirmeler”, *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 16, S. 1, Ocak 2017, s. 159.

72 Örneğin bkz. Y., 12. CD, E. 2014/11758., K., 2015/16 T. 12/01/2015 (www.kanunum.com).

73 DÜLGER Volkan Murat, *Bilişim Suçları ve İnternet İletişim Hukuku*, 8. Baskı, Seçkin Yayınevi,

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere TCK’da yer alan suç tipleri çerçevesinde bireyin özel hayatı kapsamında fiziksel ve ruhsal bütünlüğünün bir uzantısı olan dijital bütünlüğünün korun-
duğunu söylemek mümkündür.

Bununla birlikte, TCK’da yer alan suç tiplerinin bireyi, teknolojik gelişmelerle birlikte, özellikle internetin ve sosyal medyanın yaygın kullanımının doğurduğu yeni bir şiddet biçimi olan “siber şiddete”⁷⁴ karşı koruduğunu söylemek mümkün değildir. Bir siber şiddet türü olarak örneğin siber alanda ısrarlı olarak gerçekleştirilen ve mağdu-
run kendisinin veya yakınlarının güvenliğine yönelik korku duymasına sebebiyet verecek nitelikteki rahatsız edici davranış biçimi⁷⁵ olarak tanımlanan siber ısrarlı takip davranışlarına sıklıkla rastlanmaktadır. TCK’da yer alan suç tipleri belirli ölçüde bu eyleme uygulanabilir olsa da, bu düzenlemelerin gerek kapsam gerekse yaptırımları itibariyle etkin bir koruma sağlamadığına dikkat çekilmektedir⁷⁶. Bu nedenle kanaatimizce TCK’da siber şiddet türlerinin doğurduğu yeni davranış biçimleri de suç olarak düzenlenmelidir.

SONUÇ YERİNE

“Suçlar ve Cezalar Hakkında” adlı eserinde Beccaria, “bir suçu önlemek için yasa, bir ulusun içinde bulunduğu belli koşullar çerçevesinde en iyi çareyi benimsemediği sürece o suça öngörülen cezanın bakılı- ki bununla zorunlu denmek istenmektedir- olduğu söylenemez”⁷⁷ demektedir. Beccaria’nın genel önlemeye ilişkin bu görüşleri günümüzde de geçerliliğini korumaktadır. Yazar bu sözleriyle, ceza hukuku alanında bir düzenleme yapılmasının yalnızca toplumsal bir

Ankara, 2020, s. 246; TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 1149; MAHMUTOĞLU Selami, “Türk Ceza Kanununda Yer Alan Bilişim Alanındaki Suçlar ve Karşılaşılan Sorunların Yargı Kararları Işığında Değerlendirilmesi”, *İÜHEM*, Prof. Dr. Füsün Sokullu Akıncı’ya Armağan, Cilt: 71, Sayı: 1, 2013, s.858-859.

74 Siber şiddet kavramı için bkz. COMITE DE LA CONVENTION SUR LA CYBERCRIMINALITE, “Etude cartographique sur la cyberviolence”, <https://rm.coe.int/t-cy-2017-10-cbg-study-fr-v2/1680993e65>. (Erişim Tarihi: 28/03/2021).

75 TÜRKOĞLU Selin, *Ceza Hukuku Açısından İsrarlı Takip*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, s. 14.

76 SOYGÜT Buket, “Kadına Yönelik Dijital Şiddet Biçimi Olarak Siber-Stalking”, (ed.) Türkan Yalçın, *Kadın Yazıları*, Savaş Yayınları, Ankara, 2020, s.203-204.

77 BECCARIA Cesare, *Suçlar ve Cezalar Hakkında*, (çev.) Sami Selçuk, 6. Baskı, İmge Kitabevi, Ankara, 2016, s. 164.

sorunun çözümünde diğer yöntemler yetersiz kaldığında düşünülmesi gerektiğine işaret etmektedir. Bu nedenle de gelişen teknolojilere ilişkin olarak da ceza hukuku alanında herhangi bir düzenleme yapılmadan önce suçun önlenmesine ilişkin uygun yaklaşımlar benimsenmelidir⁷⁸.

Bu doğrultuda dijital bütünlüğün korunmasına yönelik olarak ceza hukuku alanında bir düzenleme yapılmadan önce söz konusu bütünlüğü ihlal eden eylemlerle mücadele için “durumsal suç önleme yaklaşımı”nın benimsenmesinin isabetli olacağı ifade edilmektedir⁷⁹.

Klasik okul ve neo-klasik kriminoloji öğretilerine dayanan “durumsal suç önleme”, suçun toplumun veya kurumların iyileştirmesi suretiyle değil, suç fırsatlarının azaltılmasıyla önlenebileceğine ilişkin bir yaklaşımdır⁸⁰. Bu kurama göre, suçlunun suç işleme kararı durumsal etmenlerden etkilenmektedir. Başka bir ifadeyle, durumsal ve çevresel suç işleme olanaklarının veya suç işlemeyi kolaylaştırıcı unsurların varlığı, bireylerde suç eğiliminin oluşmasındaki suç işleme eğilimini yaratmakta, adeta bireyi suça teşvik etmektedir⁸¹.

Durumsal suç önleme kuramına göre suç işleme eğilimini haiz bir birey, mevcut koşullar çerçevesinde, suç işlemenin sonuçlarına ilişkin akılcı bir değerlendirme yaparak suç işleme kararını vermektedir. Birey bu değerlendirmesini yaparken, yakalanıp yakalanmayacağı, suçun işlenmesindeki güçlük veya kolaylık, hatta suçtan elde edilebileceği çıkarlar rol oynamaktadır. Örneğin, suç işleme esnasında veya sonrasında yakalanma olasılığının yüksek olduğu veya suçtan sağlayacakları menfaat ile zarar dengesinin bireylerin kendi aleyhlerine olacağını öngörmeleri halinde suç işlemekten vazge-

78 KUHN André, “Technologies embarquées et prévention du crime: quelques considérations criminologiques”, *Circulation routière*, 2/2015, s. 50.

79 KUHN, “Le droit à l’intégrité numérique est-il une innovation ou une extension de l’intégrité physique”, s. 93.

80 Bkz. KIZMAZ Zahit, “Suç Nasıl Önlenbilir? Bütüncül Bir Model Gereksinimi”, *Van Yüziüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 46, 2019, s. 289 vd; ERBUĞA Gökçe Sinem, “Durumsal Suç Önleme Yaklaşımı Çerçevesinde Beyaz Yakalı Suçların Önlenmesi”, *İzmir İktisat Dergisi*, 35(3), 2020, s. 596.

81 CUSSON Maurice, “La prévention situationnelle I: la réalité et la théorie”, *Prévenir la délinquance*, sous la direction de Cusson Maurice. Presses Universitaires de France, 2009, s. 43, KIZMAZ, s. 289.

çebilecekleri belirtilmektedir. Bu nedenlerle de suçun önlenmesi için bireye değil, durumsal ve çevresel unsurlara odaklanılmalıdır⁸². Kriminolojik araştırmalar, durumsal suç önleme yaklaşımının siber alanda işlenen suçlar bakımından da başarıyla uygulanabileceğini ortaya koymuştur⁸³.

82 KIZMAZ, s. 290.

83 Siber alanda işlenen suçlarla mücadele durumsal suç önleme yaklaşımı için bkz. BREWER Russell/VEL-DE PALUMBO Melissa/HUTCHINGS Alice/HOLT Thomas/ GOLDSMITH Andrew/MAIMON David, *Cybercrime Prevention, Theory and Application*, Palgrave Mac Millan, Cham, 2019, s. 17 vd.

KAYNAKÇA

- AKYÜREK Güçlü, *Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu*, 2. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2013.
- ARSLAN ÖNCÜ Gülay, *Özel Yaşama Ve Aile Yaşamına Saygı Hakkı*, Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru El Kitapları Serisi – 8, Avrupa Konseyi, Ankara, 2019.
- ARSLAN ÖNCÜ, “Özel Yaşama ve Aile Yaşamına Saygı Hakkı”, *İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi ve Anayasa, Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Kapsamında Bir İnceleme*, Ed. Sibel İnceoğlu, Avrupa Konseyi, Ankara, 2013.
- BAŞ Eylem, “Türk Ceza Hukukunda Cinsel Taciz Suçu”, *AÜHFD*, 65 (4) 2016, s. 1135-1215.
- BECCARIA Cesare, *Suçlar ve Cezalar Hakkında*, (çev.) Sami Selçuk, 6. Baskı, İmge Kitabevi, Ankara, 2016.
- BERNAL Paul, “The Right to Online Identity”, (unpublished manuscript), <http://ssm.com/abstract-2143138>.(Erişim Tarihi: 24/03/2021).
- BREWER Russell/VEL-DE PALUMBO Melissa/HUTCHINGS Alice/HOLT Thomas/ GOLDSMITH Andrew/MAIMON David, *Cybercrime Prevention, Theory and Application*, Palgrave Mac Millan, Cham, 2019.
- COMITE DE LA CONVENTION SUR LA CYBERCRIMINALITE, “Etude cartographique sur la cyberviolence”, <https://rm.coe.int/t-cy-2017-10-cbg-study-fr-v2/1680993e65>
- COVID-19 DÖNEMİNDE KADINLARA VE KIZ ÇOCUKLARINA YÖNELİK DİJİTAL ŞİDDET VE BİT YOLUYLA ŞİDDET, <https://www.unwomen.org/-/media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2020/brief-online-and-ict-facilitated-violence-against-women-and-girls-during-covid-19-tr.pdf?la=en&vs=2641>.
- CUSSON Maurice, “La prévention situationnelle I: la réalité et la théorie”, *Prévenir la délinquance*, sous la direction de Cusson Maurice. Presses Universitaires de France, 2009, s. 42-62.
- ÇİFTÇİOĞLU Cengiz Topel, “Yaşama Hakkı”, *TBB Dergisi*, 2012 (103) s. 137- 168
- DE ANDRADE Norberto Nuno Gomes/DE HERT Paul, “Proposing a Right to Identity within the International Framework of Human Rights: Issues and Prospects”, <https://lawexplores.com/proposing-a-right-to-identity-within-the-international-framework-of-human-rights-issues-and-prospects/-62>.

- DE TERWANGNE Cécile, “Internet et la protection de la vie privée et des données à caractère personnel”, *L’Europe des droits de l’Homme à l’heure d’Internet*, Bruxelles, Bruylant, 2019, s. 325-368.
- DROITS FONDAMENTAUX ET SOCIAUX, SOCIÉTÉ CIVILE, Rapport présenté au Bureau de la Constituante, https://www.vs.ch/documents/3914032/7264038/2020-02-17_Principes_Rapport+de+la+COMMISSION+2.pdf/31115896-4628-a57e-773f-36b392a8d811?t=1589533364598.
- DÜLGER Murat Volkan, *Kişisel Verilerin Korunması Hukuku*, 3. Baskı, Hukuk Akademisi Yayınları, İstanbul, 2020.
- DÜLGER Volkan Murat, *Bilişim Suçları ve İnternet İletişim Hukuku*, 8. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2020, s. 246;
- ERBUĞA Gökçe Sinem, “Durumsal Suç Önleme Yaklaşımı Çerçevesinde Beyaz Yakalı Suçların Önlenmesi”, *İzmir İktisat Dergisi*, 35(3), 2020, s. 593-609.
- KANGAL Zeynel, *Kişisel Verilerin Ceza Ve Kabahatler Hukukunda Korunması*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019.
- KIZMAZ Zahit, “Suç Nasıl Önlenebilir? Bütüncül Bir Model Gereksinimi”, *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 46, 2019, s. 285-307.
- KOCA Mahmut/ÜZÜLMEZ İlhan, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 6. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019.
- KUHN André, “Technologies embarquées et prévention du crime: quelques considérations criminologiques”, *Circulation routière*, 2/2015, s. 46-50.
- KUHN André, “Le droit à l’intégrité numérique est-il une innovation ou une extension de l’intégrité physique”, *Le droit à l’intégrité numérique, Réelle innovation ou simple évolution du droit* (éds.) Florence Guillaume, Pascal Mahon, Université de Neuchâtel, Helbing Lichtenhahn, Basel, 2021, s. 87-94.
- KÜZECİ Elif, *Kişisel Verilerin Korunması*, 4. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020.
- LEBLOIS-HAPPE Jocelyne/PIN Xavier Julien/ÉRÈS Walther, “Chronique De Droit Pénal Allemand (Période du 1er Janvier 2005 au 31 décembre 2005)”, *Revue internationale de droit pénal*, vol. 76, 2005/3, s. 503-530.
- MAHMUTOĞLU Selami, “Türk Ceza Kanununda Yer Alan Bilişim Alanındaki Suçlar Ve Karşılaşılan Sorunların Yargı Kararları Işığında Değer-

lendirilmesi”, *İÜHFİM, Prof. Dr. Füsun Sokullu Akıncı’ya Armağan*, Cilt 71, Sayı 1, 2013, s. 856-889.

MAHON Pascal, “Le droit à l’intégrité numérique: réelle innovation ou simple évolution du droit? Le point de vue de droit constitutionnel”, *Le droit à l’intégrité numérique, Réelle innovation ou simple évolution du droit* (éds) Florence Guillaume, Pascal Mahon, Université de Neuchâtel, Helbing Lichtenhahn, Basel, 2021, s. 43-64.

ÖNOK Murat, “Kişisel Verilerin Korunması Bağlamında “Unutulma Hakkı” ve Türkiye Açısından Değerlendirmeler”, *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 16, Sayı 1, Ocak 2017, s. 155-188.

ÖZBEK Veli Özer/DOĞAN Koray/BACAKSIZ Pınar, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 15. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2020.

ÖZEN Mustafa, “Hakaret Suçu Ve İnternet Yoluyla İşlenmesi”, *TBB Dergisi*, Sayı 75, 2088, s. 94-108.

ÖZTÜRK Bahri, “Yaşama Hakkı Ve İşkence Yasası (Yasak Sorgu Metodları)”, *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* Cilt 2, Sayı: 1-2, 2003, s. 39-80.

ROCHEL Johan, “L’intégrité numérique dans la Constitution: Entre liberté et technologies numériques”, *Le droit à l’intégrité numérique, Réelle innovation ou simple évolution du droit* (éds.) Florence Guillaume, Pascal Mahon, Université de Neuchâtel, Helbing Lichtenhahn, Basel, 2021, s. 13-42.

ROUSSEL Alexis, “Le droit à l’intégrité numérique de la personne”, *Le droit à l’intégrité numérique, Réelle innovation ou simple évolution du droit* (éds. Florence Guillaume, Pascal Mahon, Université de Neuchâtel, Helbing Lichtenhahn, Basel, 2021, s. 2-11.

ROUSSEL Alexis/ BARBEY Grégoire, “Plaidoyer pour une intégrité numérique”, *Conférence de l’Association francophone des autorités de protection des données (AFAPDP) à Dakar*, <https://vienumerique.ch/discours-sur-lintegrite-numerique-prononce-a-dakar/>.

ROUX-DEMARE François-Xavier, “Droit pénal, violences et internet”, *Les violences*, sous la direction de Cédric Ribeyre, Éditions Cujas, Paris, 2018, s. 29-54.

SOYGÜT Buket, “Kadına Yönelik Dijital Şiddet Biçimi Olarak Siber-Stalking”, (ed.) Tükan Yalçın, *Kadın Yazıları*, Savaş Yayınları, Ankara, 2020, s.177-211.

SULLIVAN Clare, “Digital Citizenship and The Right to Digital Identity Under international Law”, *Computer Law& Security Review*, vol. 32, 2016, s. 474-481.

- TANER Fahri Gökçen, *Türk Ceza Hukukunda Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar*, 2. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2017.
- TEPE İlker, *Modern Ceza Hukuku Anlayışında İnternet Suçluluğu Ve Türk Ceza Hukukundaki Yansımaları*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya, 2009.
- TEZCAN Durmuş/ERDEM Mustafa Ruhan/ÖNOK Murat, *Teorik Ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 18. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2020.
- TREGUER Félix, “Anonymat et chiffrement composantes essentielles de liberté de communication”, *L'Europe des droits de l'Homme à l'heure d'Internet*, Bruxelles, Bruylant, 2019, s. 4-26.
- TÜRAY Aras/ERDOĞAN Irmak, “Gıyapta Hakaret Suçunda İhtilatın Hukuksal Niteliği”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 21, Özel Sayı, Prof. Dr. Durmuş Tezcan’a Armağan, 2019, s. 1325-1374.
- YOKUŞ SEVÜK Handan, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019.
- ZAFER Hamide, *Özel Hayatın ve Hayatın Gizli Alanının Ceza Hukukuyla Korunması*, Beta Yayınevi, İstanbul, 2010.

